

máhajícího věřitele ze dne 30. ledna 1929 zamítl. Rekursní soud k rekursu vymáhajícího věřitele prohlásil pokutu 2.000 Kč uloženou dlužníku usnesením ze dne 25. ledna 1929 za propadlou. Důvody: Prvý soudce nemůže poukazovati k tomu, že návrh vymáhající strany ze dne 30. ledna 1929 jest předčasný z důvodu, že usnesení ze dne 26. ledna 1929 nebylo ještě právoplatné, neboť tímto usnesením odklad exekuce pro podání žaloby povolen nebyl, takže exekuce měla pravidelný průběh, a, jelikož povinná strana do lhůty, do 26. ledna 1929, příkazu exekučního soudu, aby směnku vyhotovila a vymáhající straně odevzdala, nevyhověla, byl návrh vymáhající strany ze dne 30. ledna 1929 na prohlášení pokuty za propadlou učiněn včas. Nevyřízený zatím návrh na prohlášení pokuty za propadlou nelze tedy jako předčasný nyní po zamítnutí žaloby na nepřípustnost exekuce zamítnouti, nýbrž jest mu v tom směru vyhověti, že pokuta, již bylo pohroženo, prohlásiti se má za propadlou.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolacímu rekursu dlužníka.

Důvody:

Dovolací rekurs napadá rekursní usnesení jen proto, že rekursní soud prý neprávem prohlásil pokutu, uloženou povinnému podle § 354 ex. ř. usnesením z 25. ledna 1929, za propadlou, ač usnesení to v době návrhu z 30. ledna 1929 na prohlášení pokuty za propadlou nenabylo ještě právní moci. Podle názoru dovolací stížnosti předpokládá prý usnesení, jež prohlašuje pokutu za propadlou, právomoc usnesení, jímž byla povolena exekuce k vynucení jednání podle § 354 ex. ř. Názor ten je mylný. Příčí se výslovnému ustanovení § 67 ex. ř., podle něhož soudní usnesení v exekučním řízení mohou býti vykonána již dříve, než prošla rekursní lhůta, leč by tento zákon něco jiného nařizoval a podle něhož i rekurs zastavuje výkon napadeného usnesení jen v případech v zákoně zvlášť uvedených. Pokud jde o povolení a o výkon exekucí podle §§ 353 a násl. ex. ř. a zejména o prohlášení pokut tam naznačených za propadlé, není zvláštních předpisů, jež by podle § 67 ex. ř. zastavovaly exekuční výkon. Platí proto i tu povšechná zásada vyslovená v § 67 ex. ř. Zda by snad bylo bývalo lze použití ustanovení o odkládacím účinku rekursu podle § 524 druhý odstavec c. ř. s., jenž podle § 78 ex. ř. platí i v exekučním řízení (srov. rozhod. čís. 5961), pokud se týče ustanovení § 42 čís. 7 ex. ř., netřeba rozebírat, protože v té příčině povinný neučinil potřebné návrhy.

Čís. 11118.

Bylo-li v dědické smlouvě snoubenců ustanoveno, že, pozůstane-li po předemřelém z nastávajících manželů potomstvo, nastoupí dědická posloupnost ze zákona, kdežto, kdyby zemřel jeden ze snoubenců bez potomstva, ustanovili se snoubenci navzájem za dědice veškerého svého jmění a mělo toto ustanovení za dědice býti co do tří čtvrtin

pozůstalosti dědickou smlouvou a co do čtvrté čtvrtiny pozůstalosti vzájemnou závětí, — jest ustanovení dědické smlouvy v onom případě (při zanechání potomstva) vykládati tak, že žádný z manželů není omezen ve volném opatření o svém majetku na případ smrti, pokud ovšem tomu nebrání zákon v §§ 762 a 765 obč. zák., nanejmé že jest oprávněn pořídit o svém majetku závětí.

(Rozh. ze dne 30. října 1931, Rv I 1111/30.)

Dne 16. února 1924 uzavřel Alois R. se svou snoubenkou Anežkou Z-ovou satební smlouvu, v níž bylo mimo jiné ustanoveno: »O svých dědických právech smluvili se snoubenci, Alois R. a Anežka Z-ová v ten smysl, že se pro případ úmrtí jednoho z nich bez potomstva ustanovují navzájem za dědice veškerého jmění. Toto ustanovení za dědice, jež jest ohledně tří čtvrtin pozůstalosti smlouvou dědickou a ohledně čtvrté čtvrtiny pozůstalosti vzájemným testamentem, oba snoubenci navzájem přijímají. Pozůstane-li po předemřelém z nastávajících manželů potomstvo, nastoupí dědická posloupnost podle zákona.« Dne 19. dubna 1925 narodilo se Aloisu R-ovi a Anežce R-ové děcko Olga R-ová. Alois R. pořídil dne 23. března 1926 novou poslední vůli, v níž za universální dědičku ustanovil Anežku R-ovou, kdežto Olze R-ové odkázal na vyrovnání jejího povinného podílu 22.000 Kč a nezl. žalobkyni Zdence D-ové jménem odkazu 3.000 Kč. Žalobou, o niž tu jde, domáhala se Zdenka D-ová proti žalovaným Anežce R-ové a Olze R-ové, by bylo uznáno právem, že se zjišťuje proti žalovaným Anežce R-ové a nezl. Olze R-ové, že poslední pořízení (dovětek) Aloisa R-a ze dne 23. března 1926, pokud tímto pořízením na případ smrti odkázal zůstavitel Alois R. nezl. žalobkyni Zdence D-ové 3.000 Kč s 5% úroky ode dne 23. března 1926, jest po právu, že žalované Anežka R-ová a nezl. Olga R-ová jsou povinny to uznati a zaplatiti žalobkyni rukou společnou a nerozdílnou 3.000 Kč. Procesní soud první stolice žalobu zamítl. Důvody: Podle žaloby tím, že se dne 19. dubna 1925 narodilo Aloisu a Anežce R-ovým děcko Olga R-ová, podle přesného doslovu dědické smlouvy pozbyla tato smlouva platnosti a nastoupila dědická posloupnost ze zákona. Při tom mohli oba manželé o svém majetku na případ smrti volně pořídit až na obmezení podle §§ 1253 a 1254 obč. zák. Proto pořídil Alois R. dne 23. března 1926. Podle názoru soudu jest poslední pořízení Aloisa R-a ze dne 23. března 1926 neplatné a odevzdací listina potud, pokud mají býti pozemky v žalobě uvedené odevzdány žalovaným, proti nezl. žalobkyni platná, to z těchto důvodů: Článek desátý dědické smlouvy začíná slovy: »O svých dědických právech smluvili se snoubenci« a jest toto ustanovení integrující částí celého tohoto článku a tím i dědické smlouvy. Zajisté bylo tedy pravým úmyslem stran zavázati se smluvně pro zákonné dědické podíly stejně jako pravidelně jest pravým úmyslem snoubenců, by jejich vzájemná dědická práva byla již předem při sňatku zajištěna, a by si byli jisti, že v případě úmrtí jednoho z nich nastanou dědické poměry tak, jak

to odpovídá jejich vzájemné vůli. Zajisté taková dědická ustanovení nemají znamenati jen odvolatelnou závěť, pro kterýžto případ by nebylo přece zapotřebí této právní jistoty. Shora uvedené ustanovení zákonné a dědické posloupnosti v dědické smlouvě ze dne 16. února 1924 jest tedy ustanovením smluvním a nelze je jednostranně a na újmu druhé strany (§ 1254 obč. zák.) — vyjímajíc čtvrtý díl ryzí pozůstalosti (§ 1253 obč. zák.) — změnit a jest proto poslední pořízení ze dne 23. března 1926 Aloisa R-a, jemuž se snad později zželelo, že nezl. žalobkyně, dcera jeho sestry, jest dědickou smlouvou zkrácena, neplatné již proto, že se týká celé pozůstalosti a proti znění dědické smlouvy ustanovuje jiné dědice jiným dědickým podílem. O d v o l a c í s o u d vyhověl částečně odvolání žalobkyně v rozsahu, nepřicházejícím zde v úvahu.

N e j v y š š í s o u d k dovolání žalobkyně uznal podle žaloby, dovolání žalovaných poukázal na toto rozhodnutí.

D ů v o d y:

Žalující strana opřela zažalovaný nárok, jehož plnění se domáhá na obou žalovaných jako na dědičkách přihlásivších se k pozůstalosti po Aloisu R-ovi z dědické smlouvy, po případě ze zákona, o nesporný obsah poslední vůle zůstavitele Aloisa R-a ze dne 23. března 1926, podle níž jí odkázal nárok uplatňovaný žalobou. Žalované vznesly v řízení před první stolicí proti žalobnímu nároku námitku, že jest poslední pořízení, na něž se odvolává žalující strana, neplatné a bezúčinné vzhledem k dědické smlouvě uzavřené podle notářského spisu ze dne 16. února 1924 mezi snoubenci, mezi nynější prvou žalovanou a zůstavitelem, a obsahující v posledním odstavci ustanovení, že »v případě, pozůstan-li po předemřelém z nastávajících manželů potomstvo, nastoupí dědická posloupnost podle zákona«. Jde proto ve sporu především o rozřešení předurčující otázky, zda poslední vůle, z níž vyvozuje žalující strana žalobní nárok, jest platná či neplatná, kterážto otázka jest zase závislá na výkladu, jaký jest smysl onoho ustanovení dědické smlouvy, jehož se dovolávají žalované k odůvodnění námitky, že jest poslední vůle zůstavitelova neplatná. Aby se věci náležitě porozumělo, jest si ujasniti celý obsah odstavce X. notářského spisu, obsahujícího dohodu snoubenců o jejich dědických právech. V dohodě se rozlišují dva případy, především ten, kdyby zemřel jeden ze snoubenců bez potomstva, a pak, kdyby zemřel se zanecháním potomstva. V onom případě ustanovili se snoubenci navzájem za dědice veškerého svého jmění a mělo toto ustanovení za dědice býti ohledně tří čtvrtin pozůstalosti dědickou smlouvou a ohledně čtvrté čtvrtiny pozůstalosti vzájemnou závětí; ve druhém případě měla nastati dědická posloupnost ze zákona. Vykládá-li se toto ustanovení s hlediska § 914 obč. zák., lze mu rozuměti jen tak, že, zanechá-li předemřelý manžel potomstvo, vyloučily smluvní strany právní účinky i dědické smlouvy i vzájemné závěti, na nichž se jako na dědických titulech dohodly pro případ, že by tu nebylo potomstva a že

tím také neustanovily sebe za dědice, nýbrž uznaly zákonné dědické právo i descendentů i své navzájem. Smluvní strany projevily tímto ustanovením souhlasnou vůli, že nemá mezi nimi v případě tom platiti jako dědický titul dědická smlouva a vzájemná závěť, nýbrž jen zákon. Tím vyslovily však smluvní strany také, že v případě potomstva není žádný z manželů omezen ve volném opatření o svém majetku pro případ smrti, pokud tomu ovšem nebrání zákon v §§ 762 a 765 obč. zák. Vzhledem k tomu byl i zůstavitel oprávněn, ano potomstvo tu bylo, zříditi poslední vůli, již učinil opatření o svém majetku a již učinil odkaz ve prospěch žalující strany, neboť ustanovení notářského spisu, jehož se dovolávají žalované, mu v tom nebránilo. Tím padla jediná námitka, již vznesly žalované proti platnosti poslední vůle, o níž opřela žalující strana zažalovaný nárok. Nebyly-li jinak ani po formální stránce vzneseny námitky proti platnosti tohoto pořízení, jest tím i předurčující otázka, zda jest poslední vůle zůstavitelova platná, rozřešena ve prospěch žalující strany. Jest proto považovati poslední pořízení, pokud jím odkázal zůstavitel žalující straně odkaz, za platné proti žalovaným.

Čís. 11119.

K dolovým polím lze zříditi služebnost rubání uhlí.

(Rozh. ze dne 30. října 1931, Rv I 1214/30.)

Žalobce domáhal se na žalované firmě, by byla uznána povinnou podepsati směnnou smlouvu, podle níž by bylo lze vložiti pro žalobce vlastnické právo k nemovitosti a pro žalovanou vlastnické právo k hnědouhelnému dolovému poli Josefi za současného vkladu služebnosti těžení uhlí pro žalobce k části hnědouhelného dolového pole. O b a n i ž š í s o u d y uznaly podle žaloby, o d v o l a c í s o u d uvedl v otázce, o niž tu jde, v d ů v o d e c h: Není oprávněná výtká, že nelze zříditi služebnost na těžení uhlí. Že jest tím rozuměti služebnost záležející v oprávnění žalující strany těžiti v označené prostora uhlí obvyklým hornickým způsobem, není pochybnosti. Jest ovšem pravda, že tuto služebnost nelze podřaditi pod t. zv. horní služebnost podle §§ 191 a 192 horního zákona. Avšak jde o služebnost podle občanského zákona, její obsah jest obdobný obsahu služebnosti uvedené příkladmo v § 477 obč. zák. pod čís. 6, kde se za služebnost pozemkovou označuje právo kámen lámati, písek kopati a vápno páli. Ač se v § 477 obč. zák. uvádějí služebnosti pozemkové, t. j. služebnosti zřízené ve prospěch určitého pozemku, což v souzeném případě ujednáno nebylo, může obsah takové služebnosti tvořiti i obsah služebnosti osobní (§ 479 obč. zák.). Není zákonné překážky, by služebnosti podle občanského zákona nevázly na dolové míře, jež jest podle § 109 hor. zák. nemovitou věcí a předmětem zápisu do knih pozemkových, může tedy býti předmětem práv, jež jsou možná k jiným nemovitostem, tedy i služebnosti. Proč by služebnost ujednaného obsahu nemohla býti předmětem knihovního zápisu, nelze